

SAVA

Ihaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrto leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inzerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inzerati po dogovoru. Inzerati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Poslanstvo miru.

„In mir na zemlji ljudem, ki so dobre volje.“ Tako se je glasilo pred tisoč devetsto in trinajstimi leti doli v Palestini — v Betlehemu — kjer je ležal v jaslicah, ubog in reven, Izveličar sveta. Tedaj je vladal sveto deželo Herod, rimski podkralj, krut in maščevalen. Ko je čul o novorojenem kralju Judov, je poslal svoje biriče, da ga umore. A zaman je stregel Jezusu po življenju in rimska krutost ni mogla zatreti novih nauk o miru in ljubezni, ki so se po Kristusovih učencih po bliskavo širili od naroda do naroda.

Žalibože so kasneje samopašni ljudje novo vero vzeli v zakup in ustvarili iz preprostega nauka o „miru ljudem na zemlji“ bojno organizacijo, ki je z ognjem in mečem uničevala vse, kar se ji ni brezpogojno klanjalo. Od kar jim je razvijajoča se kultura izvila iz rok grmado in meč, uporabljajo druga sredstva, da po svoje oznanjujejo — mir ljudem na zemlji.

Že tisoče in tisoče let praznuje človeštvo ob Božiču zmago dneva nad nočjo. V tej noči so zažigali visoke grmade ter peli pesmi bogu luči, ki bo, ko pokrije bližajoča vigred ravan s svežim zelenjem, docela premagal zimskega orjaka ter s plamtečim mečem pregnal temo. In kasneje je prišla iz daljnega vzhoda druga vest. Apostoli so jo raznašali po celem svetu in pripovedovali, da je porodila tesarjeva žena Izveličarja sveta, ki je prinesel ljudem mir ter premagal tmno poganstva.

In danes stojimo pred tem praznikom. A o „miru ljudem na zemlji“ ne čutimo ničesar. Izveličarjevi nasledniki so potvorili njegov nauk in sejejo sovraštvo med ljudi. Nič več nimajo v ustih božanstvene misli o medsebojni ljubezni in bratstvu, ki je predpogoj miru. Strupa se jim cede slinice ter hinavstva jim blede obraz in sami v srcu polni sovraštva, ga oznanjajo onim, katerim bi morali prinašati mir.

Pred vsem se odlikuje v tem oziru naša dežela. Koliko laži in obrekovanja, koliko hujskanja in sovraštva se čuje iz posvečenih ust. In ravno te praznike bo deževalo po prižnicah kranjskih cerkva ogenj in žveplo na naprednjake, ki so se drznili bojevati se proti temi in farizejstvu in kojim je na obzoru zasijala zarja bližajoče se zmage.

Ne miru ljudem na zemlji, nego boj na nož nam prinašajo Izveličarjevi nasledniki, ne medsebojne ljubezni nego sovraštvo nam pridigujejo zastopniki katoliške cerkve. Besede o materialnem uničenju, o bojkotu svojega bližnjega, se čujejo na svetih in nesvetih krajih in ravno zadnji časi so nam jasno pokazali, da je Izveličarjev nauk v ustih teh ljudi postala prazna fraza, da se ne spominjajo več uboštva božjega sina, nego da delujejo le za svoje posvetno gospodarstvo, za svoj lastni žep.

Nam pa, ki smo dobre volje, naj bo ta praznik, ko premaga dnevna svetloba moč teme, poziv in izpodbuda za vstrajnejši in uspešnejši boj. Že nam je minule dni zasijala zarja svobode. S podvojeno silo v boj, dokler nam ne zasije solnce jasnosti in prostosti, dokler i mi ne premagamo teme, ki se je vlegla na našo domovino, dokler i mi ne vzkliknemo iz veselega srca:

Mir ljudem na zemlji!

Zmaga na celi črti.

Končan je boj! Izvojevan je boj, ki je prinesel narodno-napredni stranki na Kranjskem sicer le to, kar je že imela, a to pa v taki meri, da se lahko raduje vse, kar misli in čuti napredno v deželi.

V vseh mestih na Kranjskem je zmagonosno prodrla napredna stranka ter zedinila na svoje kandidate lepe večine, da klerikalni odstotek prebivalstva pride le malo v poštev. Edino okraj Kamnik-Tržič-Radovljica, kjer so vsilili dvesto klerikalnih kmetov, se pri tej volitvi še ni mogel izvojevati, a tudi tu so zgubili klerikalci od zadnje volitve, ki se je vršila šele letos pomladi, kar celih osemdeset glasov. Se ena taka klerikalna zmaga in tudi ta, z vso zvijačo poklerikalen, a sicer napreden okraj, je zopet naš!

Naravnost presenetljiv pa je izid volitev v vseh drugih mestih; povsod ogromne večine naprednih glasov, bodisi sedaj že na Dolenjskem, bodisi na Notranjskem in celo mi v Kranju in Škofji Loki smo tako lepo napredovali, da so se nasprotniki razočarani poskrili.

Kakor v volilni skupini Kamnik-Tržič-Radovljica nam je tudi v našem volilnem okraju Kranj-Škofja Loka podelila pravična volilna geometrija, združena že iz vsega začetka s sleparstvom, v Kranju 87 in v Škofji Loki krog 76 kmetskih posestnikov kot volilce v mestu. Treba nam je torej bilo preglasovati ves ta kmečki material, ki je proti svoji volji in proti svojim interesom volil klerikalno. In po hudem boju smo izvojevali tudi tu zmago s pomočjo zavednih škofjeloških volilcev in vzlic pripravljeni iluminaciji cerkvenega stolpa. Premagali smo vse mešetarje in vse klerikalne profesorje od slavnega Ceneta Marinka do brezposelnega profesorja z mastno plačo in svetlo kamižolo — Evgenija Jarca. Naši častiti mestni kmetje — meščani bi bil pač docela neopravičen naslov — so bili zmage popolnoma sigurni. Tem večje pa je bilo poznejše razočaranje.

Samoposebi umevno so tudi za mestne mandate napeli klerikalci vse moči in izrabljali vsa sredstva. Od hujskanja, laži in spovednice pa do okroglih kronic in poliča vina, so porabili vse, da bi prisleparili saj še nekaj mandatov ter dobili na ta način kvalificirano večino v deželnem zboru in počenjali, kar bi jim bilo drago. A nič jim ni pomagalo hitri in predčasni razpust deželnega zbora, nič usluga vlade, ki je razpisala volitve na tako kratek rok, nič vsa nemoralna sredstva, ki so jih uporabljali. Inteligentni mestni volilec je sledil dobremu vzgledu volilcev v občini in kmečki kuriji in izrekel uničujočo sodbo o stranki, ki je demoralizirala in korumpirala vse naše javno življenje. Liki meč krvnika je padla ta sodba na glave klerikalne strahovlade ter pretresla z nemo grozo te ljudske osrečevalce.

Neštetokrat so le ti že ubili vse liberalce po deželi in to delo so opravili tako prepričevalno, da so si sami verjeli. Sedaj pa se je ta pošast dvignila zopet čvrsta in čila ter požrla nebroj klerikalnih glasov ter poslala v deželni zakonodajni zastop številno delegacijo, ki bo kontrolirala potratno gospodarstvo brezobzirne večine.

V drugem oziru pa je pokazala volitev v mestnih skupinah, da klerikalni kontingent sploh ne šteje. Večinoma je to le večja družba koristolovcev, ki si mislijo priboriti kak prostorček pri

PODLISTEK.

Rešilna beseda.

Konec.

V.

Stražmojster je pogledal strogo in uradno zbrane ter pristopil dostojanstveno na bojišče.

„Odnehajte!“ zakliče z zvonkim tenorjem. „Pretepa ne morem dovoliti!“

Pri teh besedah je poizkušal z obema rokama ločiti pretepače.

„K—a—j?“ se je začul nek glas; a ni se moglo takoj razločiti, čigar da je. „Kdo pa si prav za prav?“

„Kdo da sem? Jaz sem stražmojster . . . jaz sem oblast! Pretepa ne morem dovoliti! To je surovo nasilstvo . . . to je kalenje miru . . .“

„Le tukaj ne odpiraj preširoko ust . . . Jaz sem tudi oblast! In tudi o tebi vemo nekaj . . . he . . . tudi o tebi . . . Od Abrama si dobil štiristo rubljev, da je smel otvoriti krčmo . . . Zasačili so te z nekim dekletom — Ariška se zove — v nedopustnem občevanju, katerega tudi še sedaj nadaljuješ . . . Ko vendar živi še tvoja žena, he! . . . Jaz sem tudi . . . oblast“

„Kaj? Kako se drzneš? Meni to? Stražmojstru? O, ti kmetska neotesanost . . . ti mrhovina, ti! . . .“

Popolnoma naravno je bilo, da so roke stražmojsta, ki so ravnokar hotele napraviti mir med pretepači, naenkrat zašle v brado občinskega predstojnika. Ženske so izgubile vsako upanje, da bi utešile razdražene strasti ter so jele obupno kričati in jokati.

Učitelj Siromahin je razburjeno stopal po ilovnatih tleh boljše sobe od vrat do peči. V njegovi, od pijače razgreti glavi so plesale misli križem in v prsih se mu je pojavil nov čut, katerega pa še sam ni prav umel. Šele enoindvajset let je živel na svetu in ni še mnogo videl. Pripetilo se mu je, da je videl pijane ljudi; včasih se je tudi sam napil; ljudje so bili veseli ter so se smejali, včasih tudi jokali; semtertja pa so se tudi skregali in stekli. Nikdar pa še ni slišal, da bi si bili ljudje s tako odkritosrčnostjo predbaci-vali slične gorostasnosti. In jasno je bilo kakor beli dan, da so bile vse te stvari verodostojne, ker jih prizadeti niti zanimali niso. Kaj je bilo iz tega sklepati? Sklepati je bilo, da je obstojala vsa ta častitljiva družba iz samih tatinskih in podkupljivih uradnikov; prvi je kradel cerkveno imetje, drugi premoženje svojega bližnjega, tretji je bil pristranski in podkupljiv, četrti je izrabljal svoje dostojanstvo . . . In z vsemi temi je skupno živel Siromahin, ki je bil poštenjak. Občeval je z njimi, segal jim je v roke, sedel z njimi pri isti mizi, ter jih smatral za najboljšo družbo v vasi! . . .

Dokler se je samo govorilo, je strme poslušal, ker mu ni bilo mogoče razločevati, je li to šala ali gola resnica. Ko pa so se besede spremenile v dejanja, je razburjeno skočil raz sedeža ter hodil kakor besen po sobi gor in dol. Ni vedel, kako se mu je obnašati. Ni bilo vredno, da bi poizkusil jih ločiti in umiriti. Da bi se pa oblekel in odšel, mu tudi ni ugajalo. Potem bi bili mislili, da je strahopetec, ki beži pred pretepom. Odločil se je, da sicer odide iz te družbe, da ji pa poprej še izrazi svoje zaničevanje. Njegovo mnenje o njih naj bi izvedeli. To je smatral za svojo dolžnost predno odide.

In res je Siromahin priskočil k mizi ter zaklical s tako jeznim in krepkim glasom, kakršnega bi si sam ne prisodil:

„Čujte me! Vsi ste podleži in lopovi! Vas vse — za — ni — ču — jem!“

„Ho, ti, ti si pač pravi svetnik!“ poiskusi mu je odgovoriti nekdo iz vseobčega pretepa. Ali ni se dal motiti:

„Sodišču bi se vas moralo naznaniti! . . . So — dišču!“

V podkrepilo svojih razljučenih besedij je pljunil glasno in zaničljivo. Potem je pograbil površnik in klobuk ter hitel iz sobe v vežo in od tod na cesto.

Te besede so vplivale kakor bi blisk iz jasnega treščil v hišo cerkvenega starešine Omeljan

klerikalnem koritu, dobrovedoč, da teh pri napredni stranki ni. K tem pride še par takozvanih „meščanov“ brez vsake izobrazbe, brez vsakega duševnega obzorja, ki slepo verjamejo vse, kar jim ali njihovim ženam vcepi v glavo kak duhovni gospod. Ljudje torej, ki v javnem življenju sploh ne pridejo v poštev in ki tudi v bodoče, zbog svoje duševne revščine, ne morejo postati nevarni.

Nad dobro tretjino glasov so združili pri teh volitvah napredni kandidatje nase. In ako bi klerikalci ne delali s prižnico in spovednico, s hudičem peklo, bi bila ta večina narasla na polovico in slave S. L. S. bi bilo že pri teh volitvah konec. Morda pa zdrami to ogromno število naprednih glasov tudi našo centralno vlado na Dunaju, da si v bodoče premisli, hoditi roko v roki s stranko, o kateri je izreklo volilstvo ob ravnokar minulih volitvah tako uničujočo sodbo. Očividno je, da postane v najkrajšem času sedanji močni napredni veter pravcati vihar, ki bo zahteval odgovora za marsikatero kravjo kupčijo, ki je bila dosedaj sklenjena za kulisami.

Nam naprednjakom, pa je prinesel letošnji božič krasno darilo: Deset mandatov v kranjskem deželnem zboru kljub vsemu nasilstvu. Radujmo se vspeha, ki ga je dosegla odkritosrčna moštost naših volilcev in veselo na delo, da nam prihodnje volitve prinesejo še lepši in končni uspeh: Uničenje brezdomovinskega klerikalizma na Kranjskem.

Po volitvah.

Dopis iz Tržiča.

Volitve so izpadle tako, kakor je vsakdo pričakoval: napredni kandidat je ostal v manjšini. Ne gre se nam ravno za to, da bi razmotrivali vse vzroke, zakaj da je dobila napredna stranka tako malo glasov. Pribijemo pa eno, da tako strastne agitacije ni razvila duhovščina, da se ni posluževala tako nizkih in podlih sredstev v dosego svojega namena duhovščina v nobenem mestu na Kranjskem, kakor tu pri nas. Peklo, zadnja ura, prižnica, spovednica, laži, obrekovanja, vse to in še mnogo drugega je pripomoglo primariju dr. Gregoriču do klaverne večine 17 glasov. Nič bi mu ne pomogla „odlična zaupnica“, ki jo je spustil v „Slovenca“ naš župan dne 31. oktobra, če bi se bila duhovščina gibala v mejah dostojne agitacije. Sicer ne vemo, kako pride župan, ki je bil izvoljen tudi z naprednimi glasovi, do tega, da daje politiku bodisi katerekoli stranke zaupnice v svojstvu kot župan, ali tu v Tržiču živimo pač v izjemnih razmerah. Vsaj se je taisti župan pri zadnji volitvi kot predsednik volilne komisije, ko je razglasil rezultat volitve, še celo osmelil norčevati se iz svojih političnih nasprotnikov. No, če kdo pozna našega gospoda župana pač drugega niti pričakovati ni mogel. Do sedaj so načelovali našemu trgu res možje, ki so bili inteligentni, ki so bili v časti in ponos trgu; sedanji župan pa bi se po svoji olik ne mogel primerjati niti županu zadnje gorske vasi. Če je že hotel dati duška svojemu veselju nad zmago klerikalnega kandidata, bi bil to

Gregorjeviča ter širil naravnost med pretepače ter osmodil vsakega posebej. Razstopili so in bili kakor omamljeni.

„Pred sodišče!“ Še je plaval ta jezen vsklik učitelja Siromahina v zraku ter donel na uho vsakega posameznika in se mu zaril v možgane. „Pred sodišče! Kaj? Ko bi nas res kdo naznanil sodišču?“ Ta misel je prešinila vsakega in hipno jih je minila vsa pijanost. Stali so kakor okameneli in se bali pogledati drug drugemu v obraz.

Prvi, ki se je zopet zavedel, je bil cerkovnik Andron. Popravi si z roko lase ter reče posebno častljivo:

„To je bila izkušnja! . . . Istinita izkušnja hudiča!“

Občinski predstojnik je razpel roki, hoteč s tem pokazati svoje začudenje in reče:

„He!“

„Sedaj pa pijmo trinajsti kozarec!“ predlaga pijano Omeljan Grigorjevič ter se z levo roko praska za tilnikom. „In vse kar je bilo preje, pozabimo v božjem imenu! . . .“

„Da, pozabiti hočemo!“ odgovori nekdo.

Andron je nalil žganja v kozarce in molče so izpili trinajstega.

Bilo je že po polnoči. Skozi malo okence se je lahko videlo, kako naletavajo velike snežinke in kako jih veter kupiči v zamete. Postavna žena občinskega pisarja je govorila o tem, da je pričakovati dobre letine, ker pada sedaj toliko snega. Občinski pisar Antiohov je težko dihal in hropel; mučila ga je vedno bolj bolezen na jetrih. Pogovor se je dolgočasno razvijal.

Učitelja Siromahina pa ni nihče niti z besedico omenil, kakor bi ga ne bilo na svetu.

lahko storil v župnišču ali pa v gostilni, kjer se je pač slavila zmaga, nikakor pa ne javno na ulici in to še celo s sramotjenjem svojih političnih nasprotnikov. Župan naj le pomisli, da je voljen od obeh strank, in če more napredna stranka od njega sploh kaj zahtevati, je pač najmanjša zahteva ta, da postopa kulantno in nepristransko. — Drugi mož, ki svoje politične strasti ni mogel varovati izbruha, je naš župnik. Že na volišču je špikal navzoče naprednjake, češ, Sokoli in Nemci volijo skupaj, in ko je potem župan pokazal svojooliko ob zaključku volitve, rezal mu je v zasmehovanju njegov obraz kot bedasti lunin ščep. Da si ne bo preveč belil glave radi nemških glasov, ki jih je dobil dr. Pestotnik, mu povemo odkrito, da napredna stranka ni iskala nemških glasov, pač pa so Nemci združili svoje glasove na naprednega kandidata ravno zaradi tega, ker poznajo izbornogospodarstvo klerikalne stranke, ki meri samo na to, da ubije tržana in meščana. Pri povišanju deželnih doklad — kdo bo trpel škodo? Ali bo plačal morebiti farovž, ki že sedaj ne plačuje niti deželnih niti občinskih doklad? Ali jih bo plačal morebiti župnik, ki ne plačuje drugega davka kakor osebno dohodnino, ki mu je za njegove ogromne dohodke odmerjena nižje, kakor cestnemu mojstru? V prvi vrsti bo pač s povišanjem doklad prizadeta industrija, in ker te klerikalna stranka v Tržiču sploh nima v rokah, nositi bodo morali breme davkov le naprednjaki in Nemci. To so Nemci izprevideli sami, in samo zato so šli z glasovnicami v boj proti korupciji klerikalne stranke. Sicer pa naj župnik nikar preveč ne govori o nemških glasovih, kajti dobro znano nam je, da se je njegov opoda kaplan Golé ravno za nemškimi glasovi najbolj pehal. Ali je bil na večer pred volitvijo morebiti samo na obisku pri tovarniškem mojstru Böhmu, ki je tudi Nemec? Dobil ga je namreč tam gospodar te hiše in mu na jako nežen način pokazal pot po stopnicah na cesto. Tako, tako, gospodje, vsilili ste nam boj, in verujte nam, da smo mi tokrat ga resno sprejeli. Ne bomo vam držali več potrpežljivo svojih pleč, kadar boste hoteli tolči po nas. Vsaka najmanjša stvar, ki jo bodo zagrešili vaši pristaši, bo jasno v časopisih naslikana. Razkrinkali bomo tržiškega Kreka, opisali vse sestanke po stopnicah svetih hiš, raznih delavnicah, straniščih; pripovedovali bomo o bogoljubnem življenju naših Marinaric in čukov, o junaštvih z bikovkami in noži; pojasnili svete namene in delovanje svete vojske tržiške po raznih beznicah in še marsikaj drugega. Pregovor pravi: Kakor zavpiješ v gozd, tako se ti oglasi nazaj. To bomo prakticirali v bodoče tudi tu in prepričani smo že danes, da to ne bo brezuspešno. Vedno in vedno na prižnicah in pri vsaki priliki je sramotil farovž Sokole. Da bi pa gospodje pogledali malo okoli sebe, videli bi v svojem hlevu toliko nesnage in blaža, da bi jim strah pretresel mozek. Mislimo pač, da so Sokoli in Orli oboji Tržičani in da ne more biti med obojimi mnogo razlike. Če pa je kaka razlika, šteti se mora ta samo v korist Sokolom. Kajti če bi hotel Sokol postopati pri vzprejemanju članov tako površno, kakor se godi to pri nasprotni organizaciji, potem bi imel gotovo več članov. Ali vse, kar se mu ponudi, sprejme pač samo Orel, ker vam je vseeno, ali je član pošten ali nepošten, reden ali nereden, ali pijanec ali trezen, samo da slepo posluša duhovščino in se drži nauk, ki jih ta uči, namreč, da sovraži vse, kar je naprednega. Toliko smo vam napisali za danes. V premišljevanje do prihodnje sobote, takrat pa se pomenimo zopet o čem drugem.

Južna železnica.

Dalje.

Pač pa država lahko odločilno poseže vmes: s podržavljenjem. Seveda je pri južni železnici to operacija, ki se od drugih podržavljenj razlikuje takorekoč v vseh ozirih. Najtežavnejši in najzamatanejši problem je to, kar jih je doslej bilo stavljenih avstrijski državni upravi. Njegov poglavitni predpogoj je, da prioritarji precej žrtvujejo. Ko so skozi skoro 50 let spravljali v žep 60 odstotno obrestovanje in 200 odstotno odplačevanje svoje naložene glavnice, je prav in dobro, da končno privolijo v redukcijo tega brezprimernega preplačevanja vrednosti svojih obligacij. To tudi uvidevajo in so za to pripravljeni, samo da si o višini redukcije niso edini in da zahtevajo, naj prispevajo tudi „petodstotniki“ k žrtvam, kar je popolnoma opravičeno z ozirom na nizki emisijski kurz tudi te obligacijske serije in na dano državno garancijo, — kakor tudi druge serije, kojih posestniki utegnejo biti v svojem lastnem interesu pripravljene za nekakšne koncesije. Že pri odkolkovanju triodstotnih prioritet na 400 fr. bi se glavnični dolg južne železnice znižal za 378 milijonov frankov. Pri obravnavanjih, vršivših se v železniškem ministertvu glede tega, so pa ti gospodje bili pripravljene že k večjim koncesijam. In gotovo je, da bodo te svoje zahteve morali še bolj znižati, ako hočejo doseči, da saniranja južne železnice, ki je zanje prevažno, ne prevzame država. „Likvidacija je“, kot je dejal gospod Lacombe, dobro poučeni zastopnik triodstotnih prioritet, „nekaj, kar je abso-

lutno negotovo“, in ako država napravi red, četudi z bolešno operacijo, je to vendar trdna podlaga. Tako bi se potem dala doseči renta, koja bi država mogla sprejeti, in koja bi se po likvidujoči družbi prioritarjem izplačala ali pa potom univerzalne sukcesije naravnost tem, eventualno po poprejšnji enotni konverziji.

Toda znižanje zahtev prioritarjev ni edina težkoča, ki se ustavlja podržavljenju. Druga nastaja v italijanski anuiteti. Podržavljenje lombardsko-benečanskih prog po Italiji je bilo posledica napetih odnošajev obeh držav po vojski leta 1866. Ta napetost ni prenehala nikoli popolnoma, marveč se je poostrila vsled bedaste c. kr. avstrijske politike, vsled naziranja o vatikanskem in iredentistovskem vprašanju kakor tudi vsled ekspanzijskega poželenja napredujoče italijanske industrije in savojskega dvora. Renta, ki bi jo italijanska država plačevala avstrijski kot pravni naslednici južne železnice, bi bila v slučaju zmešnjav jako opasen predmet. Morala bi torej biti pred podržavljenjem „nevtralizirana“, morda prodana kakšni inozemski banki ali podjetju. Govorilo se je v resnici tudi o taki banki, ki naj bi se v Parizu konstituirala kot takozvana Treuhandgesellschaft in izpeljala nevtraliziranje italijanske rente. Pred desetimi leti se je v italijanski zbornici pojavil načrt, naj se anuiteta južne železnice izplača glavnično, — ker bi tudi pomenjalo rešitev. Žal, načrt so opustili. Končno bi bilo tudi mogoče, da družba južne železnice obstoja tudi še po podržavljenju in izplača potem anuitete Avstrije, Italije in Ogrske in upnikov. Gotovo kočljivo in zamotano, toda ne nerazrešljivo vprašanje.

Naposled se mora pri podržavljenju vpoštevati še činitelj Ogrsko. Ne anuiteta, ki tu ne igra nobene vloge, pač pa dejstvo, da leže proge južne železnice na ogrskem ozemlju in se tedaj ogrska vlada lahko vmešava v podržavljenje. In to vmešavanje bi bilo važno; kajti z južno železnico bi prišle baš one proge v posest avstrijske države, ki so jih Ogrri v prejšnjih nagodbenih kampanjah dosegli v svojem interesu, namreč one, ki tekoč od vzhoda na zahod, služijo ogrskemu eksportu in vsled kojih zgradbe se je izvršitev prog, tekočih od severa na jug, in koristnih zlasti avstrijskim interesom, zlasti druga zveza s Trstom, tako dolgo odkladala. Že sedaj se Ogrri pritožujejo nad zadnjo nagodbo, ki je določila samostojnost določanja tarifov Avstrije in s podržavljenjem velikih železnic ogrska komercialna vzhodišča zapra, oziroma otežkočila jim prehod. Vendar pa se tudi ogrski upor da premagati. Ogrri potrebujejo namreč denarja, okoli 500 milijonov, in ga seveda iščejo ondi, kjer ga išče ves svet, na Francoskem.

Če se končno pri tem podržavljenju posreči kaj pridobiti za akcionarje, kot želi železniško ministertvo, je težko reči. Namen je s stališča državne uprave umljiv, ker je jako važno za državno plačilno bilanco, da ne gredo obresti južne železnice le v inozemstvo, ampak da se ž njimi okoristi tudi domovina — in akcionarji južne železnice se nahajajo po večini v Avstriji. Isti argument se z uspehom lahko pove preburnim grožnjam francoskih upnikov južne železnice, češ, da bodo pustili prioritete v Avstrijo nazaj se vračati. Na vsak način pa pomenja to uvaževanje novo komplikacijo vprašanja, ki je itak dovolj zamotano in zrelo za odločitev.

Kajti naglica je sploh potrebna. Poslanci prometnega ozemlja južne železnice so gospodu železniškemu ministru ponovno povedali nedvomno, da ne dopustijo več nadaljnega podaljšanja povišanja tarifov južne železnice, vsaj pa ne brez temeljite obravnave o problemu južne železnice kot celote. Položaj ni vzdržljiv, in avstrijsko narodno gospodarstvo bi le preveč riskiralo, če ne bi smatrali nedelavnosti železniškega ministertva v ti stvari naravnost za nevarnost. Konec.

POLITIČNI PREGLED.

Długosz in Stapinski.

„Z zlatom obložen osel pride skoz vsak zid.“ Nehote se človek spomni na te besede Napoleona, ako čita korupcijske afere, ki so se letos že pojasnile. Prvo mesto zavzema v tem oziru vsekako Ogrska, a da tudi Avstrija ne zaostaja v tem oziru, nam je dokazalo nedavno razkritje bivšega moravskega nadškofa Kahna. Pa še ni dobro potihnil ta škandal, že izve svet o novi korupcijski aferi na Poljskem. Kakor znano, je poljski minister v avstrijskem kabinetu Długosz. Mož je bil od nekdanj popolnoma brezpomembna oseba. Izprva tudi ni bil on nego Stapinski, vodja poljske ljudske stranke, določen za ministra. A ker se je že takrat vedelo, da nima Stapinski čistih rok, ga ni bilo mogoče poklicati v kronski svet. Stapinski je potem predlagal Długosza, ki je tudi res postal minister, a zato plačeval Stapinčemu velikanske svote. Tako pripoveduje Długosz, da je dvakrat rešil Stapinskega iz denarnih stisk. Prvič v neki zadevi parcelacijske banke. Takrat je prišel Stapinski k Długoszu v hotel ter ga za božjo voljo prosil pomoči, ker bi sicer moral pobegniti v Ameriko. A takratni gališki cesarski namestnik dr. Bobrzinski

je že vedel, da misli Stapinski pobegniti in je po detektivih zastavil ves kolodvor. Takrat mu je Dlugosz dal 40.000 kron in menico za 22.000 K. Take denarne podpore je moral Dlugosz še večkrat deliti. A tudi ministrski predsednik grof Stürgkh je izdal Stapinskemu do 120.000 kron. Tudi gališki namestnik ni zaostal ter odrazil 30.000 kron. Vsega skupaj je dopil Stapinski kakih 378.658 K. Stapinski pravi, da se je hotel minister Dlugosz z njim sprizajziti, da pa je on to odklonil. Da bi molčal, mu je baje minister Dlugosz obljubil, da mu odkupi oba njegova lista in mu da povrh še 30.000 kron. Tudi to je Stapinski odklonil. Nadalje pravi, da je Dlugoszeva stranka dobila leta 1911 za zadnje deželnozborske volitve 3 milijone od vlade. Nasprotno pa pravi Stapinski, da on od vlade ni dobil niti vinarja. Da sta dva poljska prijatelja napravila mal „gšeft“ bi še ne bi bilo tako zanimivo, a da je tudi ministrski predsednik grof Stürgkh pomagal z denarjem, ki ga plačujejo avstrijski davkoplačevalci, podkupovati poljske falote, je gotovo nekaj, o čemur se bo govorilo vsekakor še na pristojnem mestu. A že sedaj razglašajo štajerski grof po svojih časopisih, da je njegova opozicija trdna. Zdi se, da je madjarska morala res že prekoračila Litvo. Če je resnično, kar čitamo po „vodilnih“ dunajskih listih, bo grof Stürgkh mirno izjavil, da služi dispozicijski sklad tistim namenom, za katere je bil porabljen. To bi pomenilo, da so po moralnih nazorih grofa Stürgkha tudi take kupčije, za kakršne gre v slučaju Dlugosza in Stapinskega, popolnoma v redu. Utegne pa se grofu Stürgkhu zgoditi, da marsikdo ne bo njegovega mnenja in da bo treba to reč veliko natančneje pojasnjevati.

Avstrijska delegacija.

V avstrijski delegaciji se je vršila debata o mornariškem proračunu. Za zgradbe vojnih ladij se je izdalo v 8 letih 800 K. P. prihodnjih letih bo treba za nove zgradbe še 420 milijonov.

Gališka volilna reforma.

Konference poljskih in rusinskih poslancev so ostale brezuspešne, pogajanja so se razbila. Poljaki so se zedinili. Rusini pa vztrajajo pri svojih zahtevah glede deželnega odbora. Poljaki hočejo baje znižati število dvomandatnih volilnih okrajev od 16 na 14, Rusini pa zahtevajo 12 takih okrajev. Rusinski poslanci zatrjujejo, da ne bodo pripustili nadaljnih sej poslanske zbornice, če se jim ne ustreže. To bi pa imelo za posledico, da vlada razpusti državni zbor ter vlada z zloglasnim § 14. Samoposebi umevno bi bilo to vladi še najbolj všeč, ker bi si s tem sredstvom lahko dovolila, kar bi ravno hotela. Zato bi pa bila taka taktika Rusinov nezmiselna in kakor se čuje, so le ti tudi že premenili svoje mnenje, ter se bodo pogajali s Poljaki še nadalje.

Bolgarska.

Ravnokar minole volitve v bolgarsko sobranje so prinesle vladi kaj hudo razočaranje. Volitve so namreč za vlado neugodno izpadle, ker si je pridobila kmetska stranka in socijalni demokratje nad pričakovanje mnogo poslancev. Zlasti socijalistična stranka je poskočila od dveh na 37 poslancev. Opozicija je sedaj tudi že precizirala svoje zahteve, ki obstoje v glavnem v tem, da se omeji vojaška služba na eno leto, da se odpravijo vsi višji častniki in da se vlada sporazume z balkanskimi državami. Vlada je ponudila opoziciji 3 mandate v kabinetu, kar pa je ta odklonila. Obljubila je nadalje, da odstopi Genadijev in da prevzame sedanji finančni minister Tončev ali pa poslanik v Bukarešti Radev zunanje ministrstvo. Tudi to je opozicija odklonila. Radoslavov je carju Ferdinandu predlagal, da naj zbornico razpusti, kralj pa ne pripusti ne odstopa kabineta, niti noče razpisati novih volitev. Opozicija grozi, da bo v slučaju, da se pogajanja razbijejo, stavila pri otvoritvi sobranja predlog, da se kralj odstavi in ustanovi republika.

Albanija.

Princ Wied je naznanil albanskim voditeljem, da sprejme albansko krono le pod pogojem, da se dovoli od vesilil garantirano posojilo v znesku 75 milijonov frankov. Kadar nastopi vlado, mora biti od te vsote 25 milijonov izplačanih. Nastanil se bo najprej v Draču in sicer misli zasesti „prestol“ dne 15. januarja. Ker pa zgubi Grška po regulaciji albanskih mej južne pokrajine Albanije, predlaga Angleška, da dobi za to kot kompenzacija Egejske otoke razen Imbrosa in Tenedosa. Mitilene in Kios naj se pod Grško nevtalirizirata. Od Italije zasedene otoke naj bi dobila Turčija nazaj. Grške čete naj zapuste Epir tekem enega meseca.

Wastianov škandal.

Proti poslancu Wastianu so krožile že delj časa vesti, ki so hotele vedeti, da je mož zakrivil celo vrsto zločinov. Sedaj se izve, da je Wastian faktično bil v kazenski preiskavi zaradi tatvine. Opetovano je namreč jemal v neki graški knjigarni knjige in jih odnašal domov. Razširjene so bile tudi vesti, da je poneveril Südmarki večje vsote

denarja in da je bil tudi v sumljivih stikih z raznimi nezrelimi dečki. Kakor znano, je Wastian odložil tudi predsedstvo Südmarke. Za Wastiana so se zavzeli nemško-nacionalni krogi, ki skušajo njegovo afero potlačiti. Javna tajnost je pa, da bo Wastian prisiljen odstopiti kot podžupan mariborski in odložiti deželnozborski mandat. Afera se je razglasila tako, da se čuti Wastian primoranega priobčiti neko izjavo, v kateri priznava, da je odnašal iz neke knjigarne knjige, pristavil pa je, da je bil dolgo let odjemalec te knjigarne in je mislil, da mu bodo knjige napisali na njegov konto. Zanima, da bi bil imel kaj opraviti z denarjem Südmarke in z nezrelimi otroci, ter grozi, da bo sodnijsko postopal proti obrekovalcem. Afera je vzbudila v vseh krogih velikansko senzacijo.

Kardinal Rampolla.

V noči od torka na sredo je umrl kardinal Rampolla. V torek zjutraj se je počutil slabo in zato ni maševal. Popoldne je legel in obiskal ga je tudi zdravnik dr. Battistini, ki pa ni našel nikakršnih znakov nevarne bolezni. Zvečer je ostal pri kardinalu le njegov sluga Garrett, ki pa je tudi na zahtevo kardinalovo legel ob enajtih. Čez nekaj časa se je pa sluga vrnil v kardinalovo sobo. Kardinal je že težko sopal in hotelo ga je zadušiti. Sluga je takoj poslal po zdravnika, ki je pa konstatiral le še smrt. Kot vzrok smrti je dognal zdravnik angina pectoris. Simptomi te bolezni so se pojavljali pri kardinalu že poleti. V sredo zjutraj so obvestili papeža o kardinalovi smrti.

Italijanska zbornica.

V italijanski zbornici je izpregovoril poslanec Barzilai o razmerju med Avstro-Ogrsko in Italijo. To razmerje se mu zdi, kakor hiša, ki jo vedno popravljajo. V zvezi s temi izvajanja se je dotaknil tudi irenditizma in končno razmerja med Avstrijo in Italijo zlasti z ozirom na Albanijo. Dvomi, da bo v prihodnosti mogoče nastopati obema državama skupno, ker je skupni nastop obeh držav v Albaniji spremljan od nezaupanja. Ustvaritev Albanije ni dosegla cilja, ki bi ga morala imeti, namreč zapreti Slovanom Jadransko morje. Končno se je dotaknil naredb tržaškega namestnika. Podobno je govoril republikanec Commandini, ki pa se je bavil pred vsem z zadnjimi volitvami. Naglašal je posebno, da so se katoličani v velikem številu udeležili zadnjih volitev ter želi, da se izrazijo o željah Vatikanu in zlasti o predlogu, da naj se da garancijskim zakonam mednarodnopraven značaj. Govornik dvomi, da obstoja med vlado in Vatikanom kaka izrecna pogodba. Končno zahteva, da predloži vlada zakon o razporokah in zakon, ki daje civilni poroki prednost pred cerkveno poroko. — Socijalist Cigotti trdi, da je vlada v zvezi z volitvami razpustila več občinskih zastopov. Ministrski predsednik Giolitti ugovarja ter pravi, da se je izvršil vsak razpust na podlagi odločitve državnega sveta.

Mehika.

Kongres je sklenil za predsednika Huerto posebna pooblastila, vsled česar je Huerta do 2. aprila 1914, ko se kongres zopet sestane, resnično diktator.

Narodno-gospodarstvo.

Deželna vlada za Kranjsko razglašajo sledeče: Na podlagi deželnega zakona z dne 18. februarja 1885 se splošno naznanja, da morajo posestniki žrebcev, ki hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti najpozneje do 31. decembra 1913 te pri političnem okrajnem oblastvu, v čigar okolišju se nahaja stajališče žrebčev. Dovoljeno je zglasilo izvršiti pismo ali ustno; obenem pa je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčev. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje. Kje in kdaj bo izborna komisija zglasene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, da se ob svojem času na znanje.

Oddaja vojaških kobil in konj. C. kr. vojno ministrstvo je naznanilo konjerejskemu oddelku, da oddaja vojaške kobile, ki so še porabne za pleme, vsako jesen c. kr. kmetijsko ministrstvo potom c. kr. žrebčarskih oddelkov konjerejem v rabo za pleme. Prošnje je pošiljati na c. kr. žrebčarski oddelek v Gradcu, ki odločuje glede oddaje. Letošnja oddaja se je že izvršila. Nadalje je ministrstvo sporočilo, da vsako pomlad, navadno meseca marca, oddajajo konjeniški polki po nekaj konj v zasebno oskrbo in rabo posestnikom, ki imajo svoje bivališče v okrožju dofičnega polka, ki ni odaljeno nad 100 km. Istotako oddajajo oddelki s strojnimi puškami konje ali mule v zasebno oskrbo. Prošnje je vlagati na dotične polke.

Občni zbor kmetijske podružnice na Dovjem bo 28. decembra 1913 ob eni popoldne v hiši načelnika. Spored: 1. Pregled računov za l. 1913. 2. Volitev odposlanca k občnemu zboru kmetijske družbe. 3. Slučajni nasveti in predlogi.

Občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe kranjske v Št. Vidu pri Ljubljani bo dne 26. decembra 1913 v prostorih načelnika na Trati, točno ob treh popoldne. Spored: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnika, tajnika in blagajnika. 3. Pobiranje udnine za l. 1914. 4. Naročanje sadnih drevesec. 5. Razni nasveti in predlogi. Če ne bo ob določenem času zadostno število udov navzočih, se bo občni zbor vršil pol ure pozneje, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Vabilo k občnemu zboru kmetijske podružnice v Rovtah v nedeljo, dne 28. decembra t. l. ob treh popoldne v prostorih Kmetijskega društva v Rovtah nad Logatcem. Spored: 1. Pregled računov l. 1913. 2. Pobiranje udnine za leto 1914. 3. Posvetovanje o drevesnici. 4. Slučajnosti.

Občni zbor kmetijske podružnice v Boh. Srednji vasi se vrši dne 21. decembra 1913 ob treh popoldne v šoli. Spored: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Letni račun. 3. Nasveti in predlogi.

Občni zbor kmetijske podružnice v Zireh se vrši v nedeljo, dne 21. decembra bo prvi maši ob osmih zjutraj v prostorih načelnika Iv. Kavčiča št. 6. Spored: 1. Pregled računov za l. 1913. 2. Pobiranje udnine in sprejemanje novih udov. 3. Slučajnosti. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število udov, bo pol ure pozneje občni zbor sklepčen, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Vabilo na občni zbor kmetijske podružnice za Seliško dolino dne 28. decembra 1913 ob treh popoldne v šolskih prostorih v Selcih. Spored: 1. Poročilo načelnika. 2. Predlog računov. 3. Volitev načelnika in odbora. 4. Pobiranje udnine za leto 1914. 5. Slučajnosti.

Občni zbor kmetijske podružnice v Boh. Bistrici bo dne 7. januarja 1914 ob osmih predpoldne v občinski pisarni. Spored: 1. Pregled računov za leto 1913. 2. Volitev podružničnega načelnika in odbora. 3. Slučajnosti. Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število navzočih udov, bo občni zbor pol ure pozneje sklepčen, če bo navzoča desetina podružničnih udov.

Pokončavanje vran. Deželni odbor je sklenil oddajati županstvu in zasebnikom za poskušajo brezplačno strup za pokončevanje vran. Ta sklep se naznanja županstvu z naročilom, naj ga po krajni navadi ljudstvu razglaši. Prošnje za dobavo strupa je vlagati pri deželnem odboru potom pristojnih županstev. Prošnjam je priložiti potrdilo c. kr. okrajnega glavarstva, da ima župan, ozir. dotični prošnjak dovoljenje za dobavo tega strupa. Tozadevna dovolila izdaja okrajno glavarstvo brezplačno. Strup je kemična sestavina iz glicerina, fosfora in bolusa. Pri pripravi strupa in njega uporabi se je držati sledečih navodil: Pred uporabo ga je zmešati z govejo krvjo. Zadostuje 9 do 10 l krvi, katero je treba dobro segreti, da se kolikor mogoče razkroji. Strup je vsipati v segreto kri polagoma in ob enem kri mešati, da se strup popolnoma spoji s krvjo. Ker ostane preveč krvne sirotke, ki bi se pri nastavljanju poizgubila, se pridene tej zastrupljeni krvi toliko kruha in moke, da postane gosta zmes. Na ta način pripravljena kri se razmeče v večjih ali manjših količinah tam, kjer se vrane najraje zbirajo, n. pr. ob gnojnih kupih ali ob potokih za strugo. Strogo pa je paziti, da se nastavlja strup kolikor mogoče daleč od hiš in vseh javnih potov in se s tem prepreči vsaka nevarnost. Najbolje je nastavljati po zimi, ko je vse zasneženo in vrane požro vse, kar najdejo užitnega. Zastrupljene vrane je pobrati in zakopati, da se po njih ne zastrupe še druge živali. Natančno navodilo za rabo omenjenega strupa je priobčeno v glasilu Slovenskega lovskega društva „Lovec“ št. 11. iz leta 1912 in št. 4. iz leta 1913.

Uvoz cvetlic. Vrtnarji predlagajo varstveno carino za uvoz cvetlic. Ob tej priliki objavlja statistika interesantne številke o uvozu cvetlic in zelenjave. Odrezanih cvetlic je prišlo leta 1912 v Avstrijo 16.653 stotov v vrednosti 3.995.900 K in sicer iz Nemčije 1408 stotov, iz Italije pa 15.053 stotov. Listov in vej je prišlo 8118 stotov v vrednosti 487.080 K in sicer iz Nemčije 229 stotov, iz Italije 8359 stotov in iz Egipta 417 stotov. Korenin in kobuljev iz Nemčije 3740, z Angleškega 724, s Holandskega 4196 stotov v vrednosti 1.337.100 K; cvetlic v loncih iz Nemčije 20.916 stotov, iz Belgije 6769, iz Italije 1329 in iz Holandske 3066 stotov, za 2.279.960 K. Zelenjave je prišlo največ iz Italije, Egipta, Rusije, Srbije, in iz Angleške Severne Amerike, skupaj 198.140 stotov v vrednosti 2.179.540 K. Presnega zelja se je vpeljalo iz Nemčije, Danske, Holandske, Italije, Rumunske in Rusije 55.338 stotov za 2.600.886 K. Karfiola se je vpeljalo 151.501 stotov za 2.575.517 K in sicer iz Nemčije 15.735 stotov in iz Italije 132.442 stotov. Fine namizne zelenjave se je vpeljalo 131.297 stotov za 6.170.959 K iz Nemčije, Italije, Francoske in Rumunske; druge zelenjave se je vpeljalo 96.181 stotov za 1.154.172 K. Pasivna bilanca avstrijskega vrtnarstva znaša torej nekako 27 milijonov kron.

so ga sovražili iz dna srca. Pokazati pa mu tega niso mogli na drug način, kakor da so ga semtertja zbadali z „izstradanim kušarjem“, „lovskim hlapcem“ ali „planinskim potepuhom“, ki „le Bogu dan krade“. Umevno je bilo, da so ga ti ljudje sovražili. Druga stvar pa je bila s Španovim Jančetom, kateri je tudi sovražil Boštjana iz posebne vzroka. Janče je bil sin bajtarja na skrajnem pobočju hriba. Tudi on je bil čedne postave, dasi ne tako brhak kakor Boštjan, oba pa sta se kosala v ljubezni do Bajtove Majde. Majda je bila vedno tiho dekle. In če jo je tudi na potu v cerkev kdo nagovoril ali pa če se ji je na plesišču kmalu lovec, kmalu Španov Janče dobrikal, ni vendar po njenem obnašanju nihče mogel soditi, da ji je prvi ali drugi ali sploh kateri izmed fantov bolj všeč. Očividno pa je bilo, da je vsled te ljubezni naraščalo sovraštvo med lovцем Boštjanom in Jančetom vedno bolj in bolj in bati se je bilo, da izbruhne pri prvi priliki. Stvar pa se je končala tako strašno in žalostno, kakor je ni nihče pričakoval.

Nekega popoldne je zapustil Boštjan lovsko kočo ter krenil v visoko gorovje nad hudičevim mlinom, odkoder se pa ni več vrnil. V skrbeh so čakali še prihodnjo noč na lovca, ker se pa le ni vrnil, slutili so, da se mu je pripetila kaka nesreča in po polnoči so se podali vaščani z bakljami, vrvmi i. t. d. na pot, da ga poiščejo in mu še pravočasno pomorejo. Dobri ljudje so iskali in klicali po gozdu in skalovju do ledenikov a o lovcu ni bilo nikjer sledu. Videli ga niso niti planšarji, niti ovčji pastirji niso vedeli povedati o njem.

Vedno bolj se je šepetalo v vasi o izgubljenem lovcu in posamezni glasovi so dolžili Španovega Jančeta hudodelstva. Nasprotno pa je trdila Boštjanova mati, ki je zelo žalovala za svojim edincem, da ni nihče drug kriv njegove smrti ka-

kor divji lovci. To pa še radi tega, ker so Boštjanu pred kratkim pribili na hišna vrata mrtvo sovo z listkom, na katerem so mu pretili, da se mu zgodi kakor sovi, ako se prikaže v teku treh tednov v planine. „Tako je bilo napisano na listku“, je jadikovala stara ženica v lovski koči. „Divje kozle so hoteli loviti in ker jim moj sin šele prav ni dal miru, so ga ustrelili ter ga zagrebli v suhi plaz.“ V tem prepričanju se starka ni dala motiti.

Nekaj dni potem, ko je Boštjan izginil, je pritekel ves razburjen mlinar v vas ter pripovedoval ves zasopel, da je hudičev mlin proti svoji navadi izvrigel mrtveca, kateri je zvezan na rokah in nogah in ki ni nihče drugi kakor lovec Boštjan. Mlado in staro je hitelo na lice mesta k mlinu in našli so res mrtvo truplo Boštjanovo, viseče na jelševem grmu v vodi. Z razbito glavo in zlomljenimi rokami in nogami so potegnili nesrečnega fanta na obrežje. Roki sta mu bili z vrvjo tesno zvezani in tudi na levi nogi je višel konec vrvi, s katero so bile bržkone tudi zvezane noge. Klo-

buk in puško lovca so našli nad visokim vodopadom v grmičevju.

Ni bilo torej več dvoma, lovca Boštjana je pahnila zlobna morilčeva roka zavratno iz visočine v strašni prepad hudičevega mlina. Ni padel oko v oko v poštenem boju z divjimi lovci, tudi ponesrečil se ni, ampak izvršil se je strašen podel umor, ki ga dozdej še ni bilo pomniti v tej dolini. Ker se je v takratnem času smatralo divje lovce še za nekake junake in nikakor ne za strahopetne in zahrbtnje morilce, si je ljudski glas iskal drugega morilca in ni dolgo trajalo, da se je najprej tiho, potem pa vedno glasneje imenovalo ime

Kino J. Nadižar

Vsako soboto in nedeljo predstave.

Nov spored.

Naznanilo in priporočilo.

161 3-2

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem preselil svoj

modni salon za dame in gospode

iz Glavnega trga št. 117

v Likozarjevo hišo št. 128 prvo nadstropje.

Zahvaljujoč se sl. občinstvu za dosedaj mi izkazano zaupanje, priporočam se tudi v nadaljno naklonjenost in obilen poset slavnoistega.

Viljem Pfundtner.

Zahvala.

Za izkazana sočutja ob bridki izgubi nepozabnega soproga, oziroma očeta, brata in strica, gospoda

Ferdinanda Hlebša

se tem potom iskreno zahvaljujemo vsem slavnim društvom, preč. duhovščini, zastopnikom c. kr. uradov, za podaritev krasnih vencev in vsem onim, ki so spremili dragéga pokojnika k zadnjemu počitku.

V Kranju, 18. decembra 1913.

Žalujoči ostali.

NAZNANILO.

Podpisana naznanja slavnemu občinstvu, da je po svojem umrlemu soprogu

prevzela trgovino

in prosi slavno občinstvo, da ji blagovoli ohraniti še nadalje svojo naklonjenost.

Kranj, 18. dec. 1913.

Fani Hlebš.

Tomazhevo žlindro

in vsa druga

umetna gnojila

po nainižji ceni priporoča

tvrdka „MERKUR“, Peter Majdič,

KRANJ

Spanovega Jančeta. Tekmoval je z lovcom za Majdino ljubezen in večkrat je pravil, da se bo dogodila prej nesreča, kakor da bi prepustil Majdo drugemu. Kar je bilo pa najbolj obtežljivo zanj, je bilo to, da ga ni bilo onega usodepolnega večera doma, niti se ga ni videlo drugod. Janče je torej moral biti morilec. Da se mu ni moglo do sedaj niti najmanjšega oporekati, ni prišlo v poštev. Ko pa je, prisiljeno po govoricah, tudi sodišče poseglo po Jančetu ter ga oklenjenega pustilo odpeljati iz vasi, je bilo gotovo, da ni nihče drugi kakor Janče umoril lovca Boštjana.

Sodnijska preiskava se je nadaljevala in obtežljivo je bilo za Jančeta ravno to, da ni hotel povedati, kje je bil omenjeni večer, ko se je zgodil umor. Jančeta so videli tisti večer korakati po dolini navzdol, ali nihče ni vedel, kam da je šel. Sam pa tudi ni mogel verjetno dokazati, da se že zvečer, ali ponoči ali zgodaj v jutro vrnil.

Vobče se je torej smatralo, da je Spanov Janče zalezoval Boštjana, ga hipno napadel in ker je bil močnejši, ga premagal ter zvezanega vrgel v žrelo hudičevega mlina. Tega mnenja je bila v kratkem vsa dolina, dasiravno je govorilo marsikako dejstvo proti. Le ena oseba se je potegovala za Jančetovo nedolžnost in to je bila Bajtova Majda. Odkar so Jančeta odvedli v zapor, je deklica ležala na vročici v postelji ter ni moglo javno zagovarjati Jančeta. Radi tega pa je imelo kmalu potem pogovor z materjo in dušnim pastirjem, po katerem se je duhovnik oblekel v črno praznično obleko ter šel na sodnijo, da pove tam v Majdinem imenu strogim gospodom sodnikom, kje je bil nesrečni večer Španom Janče in da vsled tega ni mogel biti ob istem času par ur dlje pri hudičevem mlinu. Nato so Jančeta poiskali v zaporu ter ga še enkrat izpraševali. A na vsa sodnikova vprašanja je venomer zatrjeval, da je nedolžen in da ne more povedati, kje je bil. Ko pa je duhovnik ponovil izpoved Majde, se je fant zjokal ter pripoznal, da je bil pri njej. A če ona sama tega ne bi bila priznala ne bi bil nikdar povedal, da jo je obiskal.

Posledica tega je bila, da se je odpravil sodnik s svojim pisarjem sam v oddaljeno gorsko dolino in da je sestavil zapisnik o Majdini izpovedi. Po te izpovedi so potem Jančeta takoj oprostili.

Ko se je fant vrnil domov, je ravnokar pel v vasi mrtvaški zvonec in kajzarica ga je peljala v čumnato Majde, kjer je le ta ležala mrtva in blede med gorečimi svečami na mrtvaškem odru.

Tako se je žaostno končal ta dogodek, ne da bi se našel sled o pravem morilcu. Šele mnogo let kasneje je ponesrečil daleč doli v dolini nek star drvar, ki je pred svojo smrtjo obstal, da je v družbi z nekim divjim lovcom umoril lovca Boštjana pri hudičevem mlinu. Boštjan ga je presenetil, ko je ravno z ustreljeno kozo na hrbtu hotel v dolino. Njegov tovariš pa da je lovca razoražil in prisiliti sta ga hotela k prisegi, da jih ne bo naznanil. Ko jim je pa lovec povedal, da je že svojemu gospodarju prisegel zvestobo in da ne postane krivoprisežnik tudi za ceno svojega življenja, sta mu divja lovca zvezala roke in noge ter ga spustila najprve samo nekoliko nizdol v prepad v bobneče in peneče se valove. Parkrat sta ga morilca potem zopet potegnili navzgor, da vprašata, ali je voljan sedaj priseči. Ko jim pa naposled Boštjan sploh ni več odgovarjal, sta spustila vrv in trenotek kasneje je smrt končala trpljenje junaškega lovca.

Tako je smrtnoranjeni drvar posvetil šele po dolgi vrsti let v zagonetni umor, pri čemur tudi ni zamolčal, da jima je Boštjan prerokoval nenaravno smrt. To prerokovanje se je tudi obistinilo, ker se je njegov tovariš pogreznil v razpoko ledenika, on sam pa se je tudi sedaj ponesrečil, dasiravno se ni nikdar več dotaknil puške od onega strašnega dogodka ter si je služil svoj kruh s poštenim drvarskim delom.

Štiri človeške žrtve je torej požrl po ustnem sporočilu hudičev mlin, vzroka dovolj, da so se ljudje bali in ogibali groznega brezdna.

Po strašni smrti lovca Boštjana ni skozi desetletja nihče več hotel prevzeti službo lovca v planinah, kar je imelo za posledico, da so lovski tatovi izstrelili tudi zadnjega divjega kozla v teh planinah.

Razno.

Lev v šoli. Nekemu krotitelju v Köstingu le pobegnila levinja in ubežala v šolsko poslopje, kjer je med šolarji nastala velika panika. Nekega sedemletnega dečka je levinja težko ranila. Krotitelj je levinjo ujel.

Bik prodan za 186.560 frankov. Na gospodarski razstavi v Buenos Airesu je bil prodan durhamski bik „Americus“, last doktorja Leonarda Pereyra. Bik je bil prodan po končani razstavi na prostovolji javni dražbi. Boj je bil hud. Končno je bika kupil za 186.560 frankov veletrgovec z živino Ginocchi.

Nezgod v premogokopu. Iz Novega Yorka poročajo: V premogokopu v Glendwoospringu v Koloradu se je zgodila grozna eksplozija. 43 rudarjev je bilo zasutih. Do sedaj so izvlekli 15 mrličev.

Samomor ljubimcev. Z Dunaja poročajo: Predvčerajšnjim so našli blizu postaje Purkersdorf-sanatorij na železniškem tiru dve trupli. Policija je dognala, da sta mrtveca Janez Schwarz od 82 pehotnega polka in njegova ljubica 31letna služkinja Marija Krasnigg iz Spodnjega Dravograda.

Vsled 10 vinarjev iz službe. Uprava zagrebškega tramovaja je odpustila iz službe sprevodnika Cvikla, ki je bil uslužben pri tramovaju že 24 let, ker je dovolil, da se je sin peljal zastoj.

Koder Slovenci prebivajo,
povsod je razširjen

„Slovenski Ilustrovani
Tednik“.

Naročite si ga in pridobivajte mu
novih naročnikov!

Razveselite

Vašo soprogo, Vašo hčer, Vašo nevesto z najlepšim božičnim darilom

izvirnega Singerjevega šivalnega stroja

Dobivajo se v vseh prodajalnah, ki imajo poleg stoječe S-izvesek ali po naših potnikih.

Singer Co. deln. družba šivalnih strojev

Kranj, Glavni trg št. 119.

75 19—16

Naznanilo.

Dovoljujem si slavnemu občinstvu uljudno naznaniti, da sem otvoril

iz renomirane

zalogo piva

Pivovarne Göss

v Kranju,

Kokriško predmestje (Zeballova vila.)

Svetovni sloves piva ter točna in kulantna postrežba dajeta mi upanje, da se gg. gostilničarji pridružijo v krog zadovoljnih odjemalcev in nudijo cenjenim gostom prvovrstno pijačo.

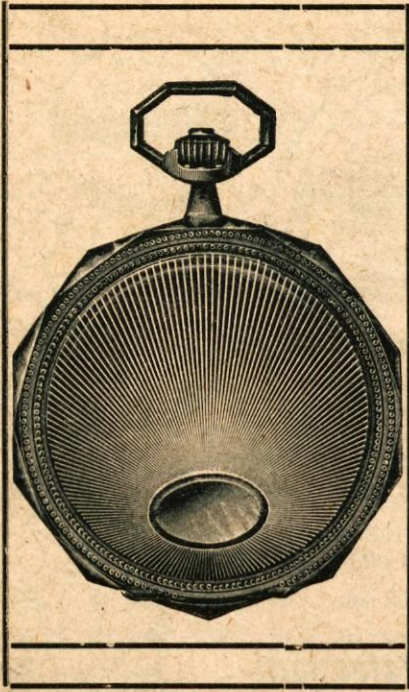
Priporočujoč se za obila naročila

z odličnim spoštovanjem

Fran Sitar

zastopnik Gössove pivovarne.

162 5—2

Ivan Levichnik
 urar in trgovec v Kranju
 Velika zaloga
 Optični predmeti
 Najcenejša prilika za nakup
božičnih in novoletnih daril
 Cene brez konkurence
 Postrežba solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Darila!

Odboru Dijaške kuhinje v Kranju so poslali: I. Ambrož, c. kr. morn. žup. v. p. v Predtrgu 10 K, Tone Jeršek, Princ Regent (po g. B. Bloudku) 360 K, Val. Jakelj, župnik v pok. v Lahorčah 4 K, J. R. Hočvar, lekar na Vrhniki 10 K in odbor zveze trgovcev in trgovk mesta Kranja namesto venca na krsto umrlemu g. Ferd. Hlebšu 23 K. — Vsem darovalcem in darovalkam prisrčna hvala!

157-5

Odda se Stanovanje

obstoječe iz 3 sob, kuhinje in pritliklinami
za 1. februar 1914.

Podatki pri upravnistvu tega lista.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

- I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52-17

Zagrebski
Franck
 priporočujemo kot priznana najboljši pridatek za kavo!

M. Rant - Kranj
 trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom
 Priložnostni nakup **otročkih vozičkov.**
 Trbovljski in češki premog.
 Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.
Kolodvorska restavracija
 priporoča
vedno sveže Budjeviško pivo
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

"U.K." ČAJÍ
 London
 SO svetovnoslavni!
 Glavna zaloga pri Peter Majdiču Merkur, in Franc Dolenzu v Kranju.

KOLESARJI, zahtevajte
 v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštine** prosto prvi slovenski pravkar izišli
bogato ilustrovani cenik 1913
 za kolesa in posamezne dele.
 Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah. 108 10-39
 Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, specialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10-51

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

jesensko in zimsko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina J. & A. Majdič Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portland cement „Salona“
za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Trbovljski premog.

Umetna gnojila.

12-51

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranine vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-51

14-42

Primerna božična in novoletna darila

priporoča

Rudolf Rus

urar in trgovec poleg lekarne v Kranju

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. — Vsake vrste ščipalniki in očala. Ročne in žepne električne svetilke.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti.

!! 50 vinarski bazar
in
najnovejše igrače
za Božič in Novo leto

= v veliki izberi razstavljeno v I. nadst. =

kakor druga primerna darila, se prodajajo radi pre-
zidave trgovine po skrajno nizkih cenah.

A. Adamič, Kranj

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-51

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-51

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

najizborneje in današnjim cenam primerno **naiceneje**

zato najbolji nadomestek vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

Za Božič in Novo leto!

157 7-6

Radi opustitve igrač in damskih ročnih torbic iste po

zelo znižani ceni.

M. RANT :: KRANJ

Savsko, predmestje.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-51

Priporočam svoja

izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijska

vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju
se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

Najbolj varno naložen denar v celem
političnem kranjskem okraju!

36 26-25

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
325.000 kron.**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5½% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1912. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 100 tisoč kron

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
: **nad 4 milijone kron.** :

4 1/2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkven denar.

Ta najstarejši denarni zavod v **Kranju**

uraduje na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne.